

La fidózzia ed Marcâulf

Ai éra una vólta a Bulâggna, int l'ân dal dâumèlla e dîs, un mèg ch'al s ciamèva Marcâulf. Ste mèg al fèva dâl gran magî pr ajutèr la pôvra zânt: al catèva cà pr i sfratè, un marè pr âl zitèli, un lavurîr pr i dsuvrè, un canpàtt e un balân pr i cínno amalè ed conpiüter e di cuvlén acsé. Insâmma: al fèva dal bân ai bulgnîs. Però, in cl'ân che lé, ai capitè al quèl pió brótt ch'pòsa suzèder a un mèg: al dé un'ucè al mânnd, al véssst tótt quall ch'ai éra, âl guèr, i amazémnt, i pinén ch'i murèven ed fâm, âl fâbric ch'âli asrèven, âl rubarî, i fiû che par la prémma vólta i stèven pîz che i genitûr, e guardànd a tótti stâl dsdétt... al pirdé la fidózzia. Pròpi acsé, al pirdé la fidózzia int al mânnd, int i òmen, int l'onestè, int la giustèzzia. E, as sà, sânzâ fidózzia, un mèg l'é arvinè. Parché? Mo parché âl magî âl s pôlen fèr sâul s'as à dla fidózzia. S'ai amanca cla ròba che lé, a t salût minghéina! Un pôver mèg an ariès gnanc pió a inpièr un sulfanén.

Marcâulf, dulânt e pindóll, l'andé da un sô vèc' amîg ch'l'avèva nómme Pròsper e al i déss:

- Dî só, Pròsper, té ch't î prâtic ed Bulâggna, prôva bân d'andèr in gîr par vâdder s'et cât quèl ch'am fâga turnèr la fidózzia!

E Pròsper l'andé. Al pedghé par tótti âl strè, âl piâz, âl salghè, burghètt e stradlût sânzâ catèr un azidóll ch'al psèss fèr turnèr la fidózzia a Marcâulf. Pò, quand ormâi l'avèva pirdó tótti âl sperânz, al pinsé d fèr l'ùltum girtén lóng al Navèlli. Al fó acsé che, a Curdgèla, al s inzuché int un pungén in vatta al canèl. L'inparé ch'i al ciamèven Pânt dla Biânnda. Al s afarmé lé e, dâpp un pôc, al véssst arivèr di sturnî ch'i s'gubèven a grètis da bûr a bûr. E csa fèvni? I avèven trasfurmè un depòsit ed rôssc e d malnitîsia int un zardén dôvv d'estè i fèven di spetâcuel pr i bulgnîs. Al pungén, ch'al stèva par crudèr, l'éra turnè nôv. I tirèven só dal canèl âl mardarî che i zaclón i i fichèven dânter. I s'èren méss a fèr i cumediânt par fèr dâl cumèdi inteligiânti e ón d lâur, un zèrt Carpàn, da zânt mîs al pu-

blichèva l'ónnic giurnalén in dialàtt ed Bulâggna. E pò, tótt sti sturnî, i s'guzèven un mócc' a stèr insâm a fèr tuglièna in bôna armunî e, s'ai éra d bisâgg, i èren anc bôn ed mandèr i galantòmen-schèrs e i maramàn a tòrel duv as cmânza i panîr. Quand Pròsper al véssst tótt quasst, al curé d gran vulè dal mèg, al le purté al pungén dla Biânnda, ai fé vâdder incôsa, ai fé lèzer al giurnalén, e... che blazza! Cal pôver mèg, da avilé cum l'éra prémma, al dvinté pió felîz d una gâza int al mlôr, e cómm par mirâcuel ai turné tóttâ intîra cla bandatta fidózzia.

Adès, dâpp a tant ân da cal dâumèlla e dîs, chi paséss avsén a cal pânt, ch'al slóna un'ucè lé d atâuren: al catarà i sòzi ed cl'asociazîan ancâura tótt lé ch'i tîren d lóng a s'gubèr, a antèr al canèl, a tajèr l'êrba, a stèr insâm e a fèr tuglièna in armunî, a lèzer al giurnalén. Bân, a l cardrésî? Insâm a cla scuèdra ed bèla zânt, as i é azuntè anc Pròsper col sô amîg Marcâulf che, an i pèr vaira, l'é turnè pèn ed fidózzia a fèr âl sâu magî bôni. Mo sócc'mel, che râza d un lavurîr, a n arêv mâi détt che stra i tant mèrit ed Carpàn e di ragâz e dâl ragâzi ed sta asociazîan ai fòss anc quall d'avair fât turnèr, insâm ala fidózzia, la putânza dla magî a un mèg ch'al fâ dal bân a tótt i bulgnîs. Vîva dâncâ al Pânt dla Biânnda, vîva la sô bèla zânt e vîva al giurnalén in dialàtt!

Sigén Lívna

Al canèl ed Sèvna

L'é stè un chès, mo a sân pròpi cuntânt che, al mais pasè, ai ò fât una bèla "ful-immèrsion", una bèla fundè, int al canèl ed Sèvna. Una matèina, càn la guîda d un'asociazîan ch'la s dà da fèr dimónndi int âl fazànd dal canèl, ai ò pasè traî âur int al "bazén inbrèffer" dal canèl ed Sèvna. Ste bazén an s arvîsa brîsa a quall dal Nîlo e gnanc a quall dal Pò, mo l'é tóttâ cla tèra che da zintunèra d ân i la ciâmen "terrenî adacquatîvi" (blérna, vaira?), stra Pianôr e Bulâggna, in dôvv l'âcua dal canèl l'â purté di gran benefèzzi. Bisâggna savair che al fiómm (turânt) ed Sèvna, una vólta, al vgnèva a Bulâggna drî ala Vî Eméggia e i Ru-

màn i fènn un bèl pânt par pasèri in vatta. Pió tèrd, i Bulgnîs i tirènn zâ al vèc' pânt rumàn e i n fènn un èter che, pr arcurdèr quall d prémma, i al ciamènn *Ponte Vecchio*. A vói què arcurdèr a chi dû bulgnîs ch'i s l'én dsurdè che "Pânt Vèc'" d incû, al n'é brîsa al pânt ferovièri dla Diretèssima a scavalózz ed Via Mazzini, mo l'é al nómme dla zòna in duv ai éra al pânt ch'a gèven prémma, ch'l'éra lé in duv ai é cla spèzi ed cisénna (adès una profumerî). Al turânt, ògni tant, l'andèva par d fòra e l'inundèva âl strè ed Bulâggna fèn a quand, dal 1776, a San Lâzer i deviènn al Sèvna e i al fènn andèr int l'Égg'.

Al canèl ed Sèvna, costruè dal 1176, al tâca dala ciûsa ed San Rafèl, al vén zâ par stra Stèven (via Murri), al pâsa dal Mulén Parîsio, Cisânôva, Zardén Margarèta. Sâtta la cîsa dla Misericórdia al prèlla zâ par strè Castiòn e, lé dal dâu târr, al finèss int l'Âvsa. Càn la spénta dla sô âcua l'â masnè al furmânt, l'â filè la saida, l'â sghè la laggna. L'â spargujè la sô âcua pr adacuèr i ûrt in duv as cujèva d incôsa, mo spezialmânt frèvel, mirtèll e lanpón ch'i èren famûs anc fòra ed Bulâggna e ch'i an lasè al nómme a dâl strè (*via Fragole, via Lamponi*).

Turnànd al mî girtén drî al canèl ed Sèvna, a sân parté dal zânter comerzièl ed San Rafèl (duv as pôl vâdder un bèl pèz dscuèrt) e pò, pasànd par di bî sitarén che mé a n'avèva mâi véssst, avân tgnó drî al canèl fèn ala Ciûsa ed San Rafèl. Da lé as vadd al prémme pzulén dal canèl e al lèt dal fiómm ed Sèvna, ch'al fó teâter, dal 1361, dala culérina ed Iôla fèn a qualla ed Misèrazàn, d una gran batâglia vénta dai Bulgnîs càntr ai suldè Milanîs e Tudèssc.

L'Asociazîan ch'l'â urganizè ste girtén l'é drî a studièr al prugèt d una pèssta pedonèl-ziclabîl ch'la téggna drî al canèl ed Sèvna (dû architètt i én lé da un pzòl a fèr i sù stûdi e i sù dségg).

Mé a spèr ed tgnîr bôta fèn a riusîr a fèr un bèl girtén là in vatta, sânzâ badanta, naturalmânt.

Amos d Lèli

Al biglietèri ed San Vidèl.

Int la vétta ai ò fât sanmichèl sî vòlt, mo a sâs sâsper avanzè in San Vidèl in dôvv, dânt a pôrta, a nasè vairzin ai 15 ed setàmber dl ân dal taramòt e, in Cirenaica, a vîv incû atais al'ustarî ed Vítto. Ai ò avò un'infanzia turmintè, parché ali elementèr am spavintèva al mässter Piciarèl, che ai èra Rugèro al zòp, anvàud dal carbunèr ed stra San Vidèl, ch'ai purtèva sâsper âl canarèl dla cânva che al mässter al li stianchèva int âl ganb di cínno tstón, che quassta sé ch'l'èra educaziân, èter che i guldón, bòja d un mânnd lèder!

Mî pèder ferovièr, mî mèder asmâtica, mé linfâtich ch'am vlèva l òdi e acsé la mâma la m cunpagnèva al mèr a Catòlica in dôvv, an piazândes brîsa al Grandotèll, a tulèven in afètt una stanziénna con un furnèl a carbunèla, es a s purtèven drî macarón, cunsèrva, òli e savunàtt par tòtt al mais, ch'al pasèva svèlt, fra sâul e bâgn, castí ed sâbia e pèsst con âl balènni: che bèli âl culògn dl'èra d alâura, che al'èra d incû âli én ciamè "âl nèv"!

Con la guèra dal '40/'45 gnînta pió mèr, mo sfulamânt a Medgèinna d'in dôvv a vdèva âl sùper-furtàzz vulanti a summèr di grâp ed bàmmb sâura Bulaggna! Dâpp ai cminziplièva l'ataisa dal papà, che apanna ch'al psèva al vgnèva dala zitè in biziclatta: qualla sé ch'l'èra salût! Ventsí chilòmeter ed strè sâza smògg, in cunpagnî dla mitràglia di reoplân aleè! Che finalmânt i s liberènn la maténna di 21 d avréll dal '45 e i pió fûrb i dvintènn sóbbitt amîg con quí d Albiân e coi magnadûr ed gâmma e cecolèta, mânter che mé a fèva vójja d incòsa.

Bulaggna l'èra un zimitèri, con una móccia ed cà bunbardè e a avèven una pòra da gât di comunèssta. "Mo al savîv che lâur lé i mâgnen i ragazû?" i gèven quí ch'i la savèven lóna. Mo bâsta: a ringràzi Ióffa Dâzza ch'al fé arnâser la zitè purtândes, con l ajût ed socuanti bastunè dal minésster Sèlba, al ân ed nâsita dla televisiân itaglièna e dal mî spuusalèzzi, l indimenticâbil 1953! Dal 1951 mé avèva tachè a cgnósser l'Itâglia viazând da biglietèri pr âl Ferovî, e la mî furtónna la fò che i um dèven una pèga da fâm, ch'l é par quasst che mé a n ò mâi ciapè di brótt vézzi!

In st mânter che mé a viazèva, dal '51 ai véns al mânnd mî fiòla, e anc al tânp al viazè e al vésst la soferânza d na dòna che int al znèr dal '78, apanna sî mîs prémma dal viâz in Róssia che da ân a s insugnèven ed fèr pr âl nòz d arzânt, a 46 ân ai tuché ed murîr. Sâsper viazând con la fantasî e pr al mânnd, ai ò lèt dâl poesî e ai ò incuntrè dâl sperânz d amâur... E pò ai ò zarchè ed turnèr a vîver, anc par chi é môrt prémma, o par chi é nèd dâpp cme al mî anvudén Fabio, che incû l à 14 mîs e nôv dént in bâcca e air al m à dè un musgòt int un'uraccia che a mumènti am la spichèva!

Sandrén di Sarmèng

Un bulgnais in Ucrájénna

Cal chès che qué am l à fât turnèr in amânt Gigén, arcurdândum d avairel sintó cuntèr di ân indrî pròpi dal prutagunèssta, ch'l èra Oriano Tassinari Clò. Splandida figûra d educatâur e prufundèssum stòric ed Bulaggna, Oriano l èra un sburdlán di prémma con una gran capazité ed cuntèr di quí ch'i t fèven sganasèr dal rédder.

L èra anc un pèz ed marcantóni èlt quèsi dû mèter e gròs in proporziân, che quand t al vdèv insàmm ai sù sculèr (l èra un mässter ed scòla elementèr) al parèva un zigânt in mèz a di pipièn.

Cla partída che qué al la cunté una sîra ch'ai èren ala badî ed Santa Marî in Strè: având studiè un pôc la lãngua róssa, ai capitè d andèr a Kiev, in Ucrájénna, pr un cunvåggn o un quèl dal gèner. Una sîra, turnând in albèrg, al ciapé l asensâur pr andèr int la sò stanza. La gabénna l'èra piotòst cinulénnna e par de pió insàmm a ló ai èra andè dânter dâu dòn. Cunsiderând âl sâu misûr, a psî bân imazinèr ch'i stèven un pôc strécc, e acsé a un zèrt pònt ónna dâl dâu la salté só e la dèss ala sò amîga, in **bulgnais**:

- *Se a lu-qué ai scâpa da scurzèr, st asensâur al dvânta una câmra a gâs...!*

Oriano an fé una pîga. Quand l asensâur al s farmé e la pôrta la s avré, al nòster al fé un pâs inânz, pò al s prilé indrî e al dèss con ón di sù surîs a quaranta dént:

- *Ch'âl stâghen pûr trancuèlli, âl mî dòn: adès a vâg a scurzèr int la mî stanza!*

Pò al prilé i tâc e vî ch'l andé.

Stra ûrel e féssti

Int al nómmer pasè avân arcurdè i fiâsc bulgnîs int l'òpra lérrica: stavòlta ai tâcca ala pròsa. Gigiàtt De Frenzi (Luigi Federzoni) e Marcovigi i mitènn in sèna al' *Arena del Sole* socuanti cumèdi che *obiettivamente non ebbero il successo sperato*. Anzi, âl fónn pròpi un disâster: qualla intitolè *Raggi X* la finèva con dâu stiuptè *fuori scena*. Int al sénter chi dû cûlp, l artéssta *al prosenio* al dmandé, cme da cupiân:

- *Cos'è accaduto?*

Quall ch'l èra drî a vgnîr dânter, con dimónndi chèlma al i arspundé:

- *Gnînte pòra! I én i dû autûr ch'i s én sparè!*

L èter "cheplavâur" al fò méss in sèna da Anzlân Pazâja, sâsper lé al'Arèna. Tèttol: *Il testamento di un morto*, un'ètra *opera insigne* dla còpia De Frenzi-Marcovigi. D'in vatta al gradinè ai vulé zâ tòtt i svanzói dal marchè d Úgo Bâsi e i dû autûr, arcurdând cl'esperianza in vatta al pâgin dal *Bologna che dorme*, dscurând stra d lâur:

- *Cos'è che ti ha maggiormente impressionato?* - al fé Marcovigi.

E De Frenzi:

- *Una gròsa patèta ch'la m é arivè in frânt...*

Sâsper lé al'Arèna, un mais dâpp l 8 agâsst dal 1848, Agamennone Žapòl al mité in sèna una cumèdia scrètta ed gran vulè pròpi só cla gluriâusa giurnèta. Insàmm ai vîr cunbatènt ed cla batâglia, ai èra anc di figurânt ch'i avèven da inpersonèr sia i patriot bulgnîs, sia i suldè tugnén. Al pòbblic dl'Arèna, ch'l èra un teâter ûltra-popolèr, l èra famâus pr âl sâu reaziân piotòst viulânti vèrs i "catîv" ed tûren e alâura i urganizadûr i ténsen specifichèr *a chiare lettere* in vatta ai manifèst che *"i figuranti che impersonano i soldati austriaci sono cittadini bolognesi"*.

I èren chi ténp che la zânt i andèven a teâter...

Fómm

Dâu man narvâusi âli én drî a sbraghèr l invòlt ch'l um tén parsunîra: fenalmânt a turnarò a vâdder la lûs dal sâul. Ai é pasè una móccia ed tânp da quand, insàmm al surèl dla mî famajja, *Nicotiana Tabacum*, a stèven sâtta i sù râz, incuadrè in lónghi piantè. Quall l é stè

al periód pió bèl dla mì vétta, col vânt ch'al sfrisièva àl mì fói e la pióva ch'l'um cavèva la said.

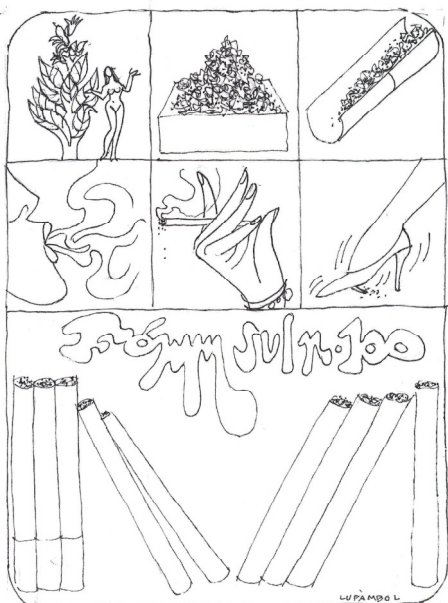
Pò däl man sänza remisiän àl s an strapè vî dal nòstri radîs, e al sàul e al vânt i én dvintè nûster nemîg, fagändes apasîr e sugänd la lénfa ch'la curèva int i nûster ganbón. Ai ò tgnó ciamèr tótti àl mì fòrz par resésster ai tant maltratamént ch'i m an fât, e ala fén, tridè in pzulén mnûd, a sän stè insfilzè int un tubén blanc e sutîl. E adèsa a sän qué, insämm a una vinténna d ètri come mé, strichè int una parsän sänza un ménnum ed sît par psaires môver.

Mo l'aura dla libartè l'é atais, däu dîda àli um ciâpen strécca liberàndum dala parsunî. Èla quassta la nôva vétta ch'la m aspèta? Dû ûc' ch'i um guèrden con vójja, dû lâber mulsén ch'i s avèrren par tgnîrum con delicatazza, däu man ch'ali um prutèzen, un calursén dâulz ch'l um schèlda al còr.

Mo un destén bòja al s acanèss anc cânter ed mé, un mèl da murîr l um ciâpa a un cò, a vrèv rujèr, mo a vadd la pasiän a lûser in chi ûc', a sént in cal respîr la sudisfaziän dal desidèri, cäl man àli um strécchen con amâur... E alâura a m lâs cunsumèr pian pian, a m dâg tótt, con tótt l amâur pusebbil, par cäl dîda ch'ali um avsénnen ai lâber... Mo csa fèt? Nâ, a t sópplic, brîsa cazèrum vî...

E un pà sänza pietè al smôrza la mì ûltma falésstra ed vétta.

la Nöccia d Bastel

Ilustraziän uriginèl ed Lupàmmbol (Wolfango)

Chi èrla?

Carolina Coronedi Berti

La Caruléinna Coronèdi Bèrti (1820-1911) l'é stè un bèl parsunâg' dla cultûra bulgnaisa, parché l'à scrètt socuànt lîber int al nòster dialàtt: al pió inpurtànt l é un gran vocabolèri in dû vulómm. Ste lavurîr l à avó pió d un mèrit: l é al quèrt dàpp a quí ed Claudio Ermanno Ferrari (1820), Giuseppe Toni (1850) e Mariano Aureli (1851), l à un'introduziän ed gramâtica (la prémma dla stòria, e la glotologî la n èra gnanc nèda come siänza!) e una riflèsiän sâura al'urtugrafî che, anc s'l'andèva drî a qualla di trî vocabolaréssta ch'ai èra stè prémma ed lí, la pruvèva però d èser pió coeränta e fâzil da capîr.

Dàpp avoir fât al vocabolèri, la tradusé una móccia ed fòl in bulgnais, che adès àli én di monument linguèstic, parché i mässtren cum l èra al bulgnais d una vòlta. In pió, l'èra una dóna istrué e anc spiritâusa, bâsta pinsèr che, quand int l'introduziän dal vocabolèri la spièga la fadîga ch'as fà a scrîver un'òvra cunpâgna, la dîs: *“per il mio lavoro, nato in mezzo alle cure della famiglia e accresciuto dal poco mio ingegno, solo dirò ch'egli, qualunque ei sia, venne fatto tutto da me con quel fermo volere, di cui se ne dubita la donna essere capace”*.

St ètr ân al srà quall di 100 aniversèri dala môrt dla Caruléinna, e l é giósst arcurdèrta cum vâ! Par quasst, ècco què un elânc coi sù scrètt: *Vocabolario Bolognese Italiano*, 1869-1874 (turnè a stanpèr in ediziän

anastâtica da Forni int al 1985); *Di alcuni usi popolari bolognesi* 1872; *Usi nuziali del contado bolognese*, 1874; *Raccolta di novelline popolari bolognesi* 1875; *Appunti di botanica popolare bolognese*, 1875; *Appunti di medicina popolare bolognese*, 1876; *Alcuni usi popolari bolognesi* (con na léttra pr arspånnder al artèccol ed G. Pitrè “Sulle costumanze della Sicilia”), 1876. S'a vlî savairen de pió, andè a sbarlucèr sta pàgina: www.bulgnais.com/carolina-coronedi-berti.html, e a dscruvî ch'ai é anc una strè col sò nómm!

Dagnèl Vitèli

Òmen e péss

Mé ai ó tachè a andèr a pass (a Bulaggna an s dîs brîsa “andèr a passca”) ch'a n avèva gnanc dîs ân, d arpiât da mì pèder ch'l avèva pôra ch'a m andghèss, e l avèva rasän, parché mé a stâg a gâla cunpâgna un ancózzen. I prémm esperimént a i fé, come quèsi tótt i cínno ed Bulaggna, int al lagàtt di Žardén Margarètta a ciapèr i péss röss e, däl vòlt, una quèlca gôba (*Ciprynus Carpa n.d.r.*), fén ch'an arivèva al pulismàn e alâura as sintèva un vèrs: *“Ai é la pùlla, ai é la pùlla!”* (diminutivo di pulismàn) e tótt i cínno i scapèven vî; però una vòlta i um ciapènn e, vèsst ch'a n avèva né i bajûc par paghèr la mûlta e gnanc i documént, al pulismàn l um dé una tirè d uracc' da fèr vgnîr i luzlón ai uc', e mé zitto (èter che *telefono azzurro*) par pôra ed ciapèr al Rèst dal Carlén da mì pèder.

Truvèr un pèz ed bèva (a Bulaggna al fil pr andèr a pass al s ciâma acsé) e un lamén, un lâm (*amo n.d.r.*) cinén, al n èra brîsa difèzzil parché ai èra dimónndi zânt ch'i andèven a pass. Int i prémm ân '50 int la pruvénzia ed Bulaggna ai èra pió ed dîs mèlla lizänz, sänza cuntèr quî (i pió) ch'i andèven sänza al parmäss, e par quasst in fânnd a Ragn ai èra sänper un casén ed pscadûr a tótti àli âur dal dé. Ai é anc da dîr che alâura l âcua di fiómm l'èra bôna, e al pass (scajû, bèrb, anguéll, péss-gât, strajja, acuadèla) l èra bân da magnèr, fòrsi anc parché la zânt i avèven pió fâm, brîsa cunpâgna adès, ch'i mâgnen sàul *aragosta, gamberi, totani, seppie...* tótt a rôba sänza la rassca e sinchenâ i tólen l'orata e il *branzino* che la ras-

sca ai la chëva al camarîr...: vlîv anc ch'î v al biâsen?

Par nuêter cînno, però, al n'êra brîsa fâzil truvèr i bajûc par cunprèr i bigatén (ch'î êren l'invenziân dal mumânt e i pèss al parëva ch'î dvintëssen mât) parché i custèven dimónndi. Alâura andèven ala limòsna d'un pziġ ed bigatén dai pscadûr pió grand che dâl vòlt i bruntlèven:

- *Cînno, t'î sänper qué a rânpr i marón!*

Mo, a guardèri pulîd, i al gèven càn un surisén sâtta i bâfi... Un êter probléma, quand andèva a pass sâtta al pânt dla ferovî ed Ragnn âli êren âl pénni inpruvîsi. Avî da stèr da savair che dal 1932 *le Ferrovie dello Stato* âl fènn la dîga ed Suvièna càn la sò zentrèl, srand al *Limentra di Treppio*, par prodûser curânt elètrica par la *linea Bologna-Pistoia*. La dîga la tòls al nóm dal paisén lé avsén e acsé al fó anc pr al lèg ch'as furmé. In ste lèg che qué ai vâ a finîr dänter anc l'âcua dal bacén ed *Molino del Pallone*, fât sâura al Ragnn, e d quall ed Pàvana, furmè dal turânt *Limentra di Sambuca*, ch'î én pió èlt e i én coleghè càn una galarî sât't'ed tèra e, par quasst, al bacén ed Suvièna l é sänper pén d'âcua.

Int i ân 1970-'75 i an pò coleghè Suvièna, càn un tûb ed pió ed dû mêter ed diâmeter, càn al bacén dal Brasimân e quall ed Sânta Marî (dimónndi pió cén), ch'î êren stè fât dal 1911, sänper dal Ferovî dal Stèt, par dèr curânt elètrica ala Diretèssima Bulaggna-Fiurânza. Acsé, adès, ala nôtt càn una pânpa i mândèn l'âcua da Suvièna al Brasimân (ch'î é pió èlt ed 380 m.) e al dé i la lâsen andèr zâ un'ètra vòlta a Suvièna par fèr la curânt. Pò dâpp i avèren anc la zentrèl ed Suvièna e l'âcua la vâ zâ int al Limentra, dâpp un sèlt ed 97 mêter, fagând dl'ètra curânt; al Limentra a l vâ pò a finîr in Ragnn a Riôla ed Varghè. Tótta sta manfrénna l'é al mutîv dal pénni ch'âli arîven ala mótta, che quand té t vadd a crâsser l'âcua t î bèle che arivè lóng!

Cusa gèvia pûr... â, sé, al bacén: quand ai êra cînno mé, i avèven bisâgn ed curânt, mo brîsa cunpâgna adès, e alâura i avrèven al bacén ed Suvièna sâul dâu vòlt al dé, vèrs âli ónng' dla maténna (ch'î arivèva pò a Bulaggna al quâter dal dâpp-mezdé) e

ala nôtt vèrs âl dâu.

Pr andèr a pass sâtta al pânt dla ferovî in Ragnn, as pasèva pr un stradlôt, sóbbit dâpp al *Tirasegno Nazionale* ed *via Agucchi* prêmma d arivèr ala fâbrica ed marmelèta Salfa, fât dai bruzâi ch'î andèven a carghèr la gèra in Ragnn, ch'î arivèva prôpi sâtta al pânt dla ferovî. Lé ai êra di sît che pr andèr a pass i êren fenomenèl, mo ai êra anc la pugnatta dal bacén ch'î arivèva al quâter ch'al parëva un arlói sguézzèr e bisugnèva stèr in uraccia, mo l'êra tanta la pasîân d andèr a pass che una vòlta a m dscurdé ed controlèr al livèl dl'âcua, e avanzé bluchè in vatta a un pilân dal pânt, dóvv a m êra arapè cunpâgna un gât... (ed piâmb, naturalmânt), quand avèva vésst l'âcua ch'la tachèva a crâsser. Quasst però a v al cânt pò un'ètra vòlta, sinchenâ a pôrt vî trôp sît a chi èter ch'î vòlen scrîver quel...

Lvanén Cavariàn
(*al pscadurâtt*)

E zânt...

A mé an um pèr gnanc vaira: st pòver fuitén, scrètt int una länġua che oramâi an dscârr quèsi pió inción, l é arivè al nómmer 100! Che se pò a i azuntân anc i dâgg' nómmer dla "Vacamâta" (al giornalén l éra néd con cal nóm che lé) i dvântèn 112! Mo zîzla!

Ôn al prèv dmandèr:

- *Mo che tiratura ci ha il suo periodico?*

E io ci risponderebbe.

- *Zirca 1500 letûr i l arzâvven con la pòsta letrònica; èter zânt con la pòsta normèl e i fan 1600.*

Al mumânt pió bèl l é quall dla spediziân, quand a s mitân intâuren a una tèvla, magâra dâpp avair fât un magnén, in cà dala Morena o int la nôstra barâca al Pânt. Chi inpatâca i francbóll, chi i indirèzz, chi pîga i fói e al i métt int âl bósst... Che scuèdra! E a vói dîri "grâzie" a tótt, par la man d ôvra mo - sâuratótt - par l'amizèzzia e la sò pazénzia. Grâzie a quî ch'î scrîven; ai trî artistón ch'î fan i dségn; a Âmos, al strulgân eletrònic ch'î a fât i énnidiz e brîsa sâul quî; a Bertén ch'al curèz i sbâli e anc a tótt quî che par riusîr a lèzer al bulgnais i én andè a scòla... Grâzie!

Fausto Sino Carpani

La siânza di nûster vîc'

Sabénna (*Juniperus sabina*) - sabina, cipresso delle streghe, sorta di cipresso detto anche pianta dannata o cipresso dei maghi per l'uso che ne facevano un tempo i maghi e le fattucchiere. Tutta la pianta ha odore di trementina, ha sapore acre ed è capace di **avvelenamento**, perciò pericolosa.

Rusticàn (*Prunus cerasifera*) - mirabolano, albero coltivato pel suo frutto detto nell'Emilia rusticano, mangiato preferibilmente acerbo.

Da: G. Ungarelli, *Le piante aromatiche e medicinali nei nomi, nell'uso e nella tradizione popolare bolognese*.

Tipografia Luigi Parma, 1921.

Al Pânt dla Biânnda nómmer 100

Maiš ed znèr dal 2011

Diretâur iresponsâbil e limusnîr:

Fàusto Carpàn

Dsègn uriginèl:

Lupâmbbol (Wolfgang)

Umberto Sgarzi

Matitâza (Giorgio Serra)

Coretâur di sbâli: **Bertén Sèra**

Strulgân eletrònic: **Âmos Lèli**

Abunamént par pòsta: almânc 20 € al ân.

Indirèzz:

FAUSTO CARPANI

Via Emilia Ponente 21

40133 BOLOGNA

tel. cell. 339-3536585

fausto.carpani@alice.it

Tótt i scrètt in dóvv an i é brîsa indichè
l autâur i én ed Fausto Carpani.

Al dizionèri ed riferimânt par cäl paròl
ch'âli én difèzzil da capîr l é quasst:

Lepri - Vitali

Dizionèri

BULGNAIS - ITAGLIÂN

ITAGLIÂN - BULGNAIS

Pendragon, 2009

I sît bulgnîs i én quissti:

www.pontedellabionda.org

www.clubdiapason.org

www.lafamigliabolognese.it

www.bulgnais.com

www.marcopoli.it

I programmi di
- Carpani e i sù amig -
- La Compagnia del Ponte della Bionda -

DICEMBRE Venerdì 31, ore 21,30	Al Teatro Orione (via Cimabue 14): “Capodanno a modo nostro” con la “balla” del Ponte della Bionda, Fausto Carpani, Giampiero Sterpi, il Mago Lucchi, Gigén Lîvra, Marco Visita, Roberta Nanni, Chicchi, Sisén e altri... Prezzo unico € 25; prenotazioni al 337572489. Tutto esaurito.
GENNAIO 2011	
Domenica 9, ore 16,30	Museo Civico Medievale (via Manzoni): Fausto Carpani effettuerà alcune visite guidate in... bulgnais.
Venerdì 21, ore 21	Teatro Tivoli (via Massarenti 418): la Compagnia del Ponte della Bionda in “Da vîc’ cum la mitaggna?” due atti di F. Carpani e R. Nanni. Regia di Cristina Testoni.
Sabato 29, ore 21	Teatro Testoni di Casalecchio di Reno: la Compagnia del Ponte della Bionda in “Da vîc’ cum la mitaggna?” due atti di F. Carpani e R. Nanni. Regia di Cristina Testoni. Prenotazioni al 337572489.
Domenica 30, ore 16	Idem c. s.